

Sygn. akt VII Ua 35/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Kozłowska-Czabańska

Sędziowie: SO Agnieszka Stachurska (spr.)

SO Marcin Graczyk

Protokolant: st.sekr.sądowy Monika Olszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 września 2016 r. w Warszawie

sprawy z wniosku D. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o prawo do zasiłku chorobowego i zwrot nienależnie pobranego zasiłku chorobowego

z udziałem zainteresowanego Wyższej Szkoły (...) w B.

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 kwietnia 2016 roku sygn. akt VI U 467/15

oddala apelację.

SSO Marcin Graczyk SSO Anna Kozłowska-Czabańska SSO Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2016r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu sprawy D. P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. (sygn. akt VI U 467/15) o zasiłek chorobowy z udziałem zainteresowanej Wyższej Szkoły (...) w B., zmienił zaskarżoną z dnia 28 sierpnia 2015 roku, znak: (...), w ten sposób, że uznał, iż D. P. nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od 14 stycznia 2013r. do 11 lutego 2013r. wraz z odsetkami w łącznej kwocie 1.818,10 zł, a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Sąd Rejonowy dokonał następujących ustaleń i rozważań prawnych:

D. P. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 1 stycznia 2010r. i z tego tytułu zgłoszony jest do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. W okresie od 14 stycznia 2013r. do 11 lutego 2013r. był niezdolny do pracy z powodu choroby i otrzymał za ten okres zasiłek chorobowy.

W okresie niezdolności do pracy ubezpieczony wykonywał pracę zarobkową na podstawie umowy cywilnoprawnej (umowa o dzieło dydaktyczne z przeniesieniem praw autorskich) zawartej z Wyższą Szkołą (...) w B. na okres

od 1 grudnia 2012r. do 31 stycznia 2013r. Przedmiotem tej umowy było przygotowanie i zaprezentowanie zajęć dydaktycznych z następujących przedmiotów: prawne uwarunkowanie gospodarki przestrzennej i ochrony środowiska, projektowanie budynków i budowli oraz zasady projektowania. Zgodnie z treścią umowy, za wykonanie dzieła Wyższa Szkoła (...) w B. zobowiązała się zapłacić ubezpieczonemu wynagrodzenie w wysokości po 80 zł za godzinę wykładów oraz po 80 zł za godzinę ćwiczeń.

Na podstawie powyższej umowy ubezpieczony przeprowadził zajęcia dydaktyczne w następujących terminach: 2 grudnia 2012r., 16 grudnia 2012r., 12 – 13 stycznia 2013r. oraz 26 stycznia 2013r.

Na ostatnim zjeździe, w dniu 26 stycznia 2013r., ubezpieczony przeprowadził zaliczenie, dokonywał wpisów ocen do indeksów i kart egzaminacyjnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 28 sierpnia 2015r. wydał decyzję, w której odmówił D. P. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 14 stycznia 2013r. do 11 lutego 2013r.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach organu rentowego, których wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a także na podstawie oświadczeń stron co do okoliczności bezspornych.

Przechodząc do rozważań prawnych, Sąd Rejonowy wskazał, że przedmiotem rozpoznania w sprawie była zasadność decyzji ZUS odmawiającej D. P. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 14 stycznia 2013r. do 11 lutego 2013r., a także zobowiązującej ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego.

Podstawę wskazanego rozstrzygnięcia organu rentowego stanowiła regulacja zawarta w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity - Dz. U. z 2014 roku, poz. 159; dalej jako: ustawa zasiłkowa). Zgodnie z tym przepisem ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

W przedmiotowej sprawie Sąd ustalił, że D. P. przebywał na zwolnieniu lekarskim w okresie od 14 stycznia 2013r. do 11 lutego 2013r. W tym czasie łączyła go z Wyższą Szkołą (...) w B. umowa cywilnoprawna. Na tym ustaleniu, organ rentowy oparł swą decyzję, zaskarżoną w niniejszym postępowaniu, wywodząc, że zachowanie ubezpieczonego należy interpretować jako wykonywanie pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy, a więc jako naruszenie wspomnianego wyżej art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej.

W związku z powyższym kluczowym zagadnieniem do rozważenia w rozpatrywanej sprawie było prawidłowe zakwalifikowanie zachowania ubezpieczonego w świetle regulacji z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Przepis ten zawiera dwie przesłanki utraty prawa do zasiłku: wykonywanie pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy oraz wykorzystywanie zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z jego celem. Stwierdzenie zaistnienia choćby jednej z tych przesłanek wystarczy do uznania utraty prawa do zasiłku chorobowego (tak też: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2010 roku, sygn. akt III UK 71/09). W przedmiotowej sprawie organ rentowy powołał się na wykonywanie pracy zarobkowej przez ubezpieczonego w okresie orzeczonej niezdolności do pracy. W świetle przytoczonego orzeczenia, samo stwierdzenie zaistnienia tej przesłanki wystarczy do orzeczenia utraty przez ubezpieczonego prawa do zasiłku.

W kwestii wykładni pojęcia "wykonywanie pracy zarobkowej", mającej zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia, czy wskazane w decyzji organu rentowego i potwierdzone w ustaleniach faktycznych czynności D. P. stanowiły taką pracę, Sąd Rejonowy wskazał, że orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje wąską wykładnię tej przesłanki utraty prawa do zasiłku chorobowego, uznając zasadniczo, że wszelka aktywność zarobkowa w okresie pobierania zasiłku powoduje taki skutek. Sąd Najwyższy uznaje jednak, że od tej zasady mogą istnieć odstępstwa uzasadnione zwłaszcza sporadycznym i formalnym charakterem czynności ubezpieczonego lub ich niezbędnością dla kontynuacji działalności gospodarczej, jak niektóre czynności związane z zatrudnianiem pracowników, opłacanie czynszu itp. Możliwość uznania, że nie dochodzi do utraty prawa do zasiłku chorobowego, w przypadku aktywności zmierzającej

do osiągnięcia zarobku w czasie pobierania tego zasiłku, występuje jednak tylko wówczas, gdy ma ona charakter incydentalny i wymuszony okolicznościami (por. wyrok SN z 15 czerwca 2007r., II UK 223/06). Stanowisko dopuszczające tego rodzaju wyjątki jest już wyraźnie ukształtowane w orzecznictwie (wyroki SN z: 9 października 2006r., II UK 44/06; 15 czerwca 2007r., II UK 223/06; 11 grudnia 2007r., I UK 145/07; 6 lutego 2008r., II UK 10/07; 5 czerwca 2008r., III UK 11/08; 3 października 2008r., II UK 26/08; 6 maja 2009r., II UK 359/08).

Z ustalonych w toku postępowania okoliczności Sąd I instancji wyprowadził wnioszek, że w trakcie przebywania na zwolnieniu lekarskim ubezpieczony wykonywał pracę zarobkową na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z Wyższą Szkołą (...) w B. na okres od 1 grudnia 2012r. do 31 stycznia 2013r. Zgodnie z jej treścią w dniu 26 stycznia 2013r. zrealizował zajęcia dydaktyczne, w czasie których przeprowadzał zaliczenie, a także dokonywał wpisów do indeksów i kart egzaminacyjnych.

W toku postępowania ubezpieczony podnosił, że w dniu 26 stycznia 2013r. nie prowadził zajęć dydaktycznych, a jedynie przeprowadzał zaliczenie. Wskazywał ponadto, iż tego dnia musiał stawić się na uczelni, ponieważ nie miał go kto zastąpić, a on nie mógł żądać od studentów, aby stawili się na zaliczenie w innym terminie. Z powyższymi twierdzeniami Sąd Rejonowy nie zgodził się, ponieważ skoro ubezpieczony był chory, to w okresie orzeczonej niezdolności do pracy w ogóle nie powinien wykonywać żadnej pracy zarobkowej, niezależnie od tego na czym ona polegała. Z treści umowy wynika, że za każdą godzinę wykładów i ćwiczeń ubezpieczony otrzymał wynagrodzenie. Przeprowadzenie zaliczenia i dokonanie wpisów w indeksach i kartach egzaminacyjnych również stanowiło część umowy i także z tego tytułu ubezpieczony otrzymał wynagrodzenie. Nie ulega zatem wątpliwości, iż w przypadku choroby niedopuszczalne było, aby pojawiał się na uczelni i dokonywał zaliczeń zajęć. Jeżeli niemożliwe było znalezienie zastępstwa, to należało zmienić termin zajęć na okres po zwolnieniu lekarskim.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że w okresie niezdolności do pracy D. P. wykonywał pracę zarobkową na rzecz Wyższej Szkoły (...) w B., osiągając z tego tytułu korzyść majątkową. W ocenie Sądu Rejonowego nie znalazły uzasadnienia jego twierdzenia, jakoby z uwagi na okres trwania umowy o dzieło do dnia 31 stycznia 2013r., brak było podstaw do odmowy przyznania zasiłku chorobowego za cały okres niezdolności do pracy. Jak wynika z powołanej wyżej regulacji, ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Z tego względu wykonywanie pracy zarobkowej w dniu 26 stycznia 2013r. uzasadniało odmowę przyznania zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia, tj. od 14 stycznia 2013r. do 11 lutego 2013r.

W dalszej kolejności Sąd I instancji wskazał, że zaskarżoną decyzją organ rentowy zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami. Nie wszystkie jednak świadczenia pobrane nienależnie podlegają zwrotowi. Zgodnie bowiem z treścią art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej, jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego, lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 17 tej ustawy, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących oraz z innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Podstawą dla zwrotu nienależnie pobranego świadczenia jest przepis art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity - Dz. U. z 2015 roku, poz. 121), zgodnie z którym osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Jednocześnie ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych precyzuje, co należy rozumieć pod pojęciem nienależnie pobranych świadczeń. Zgodnie z regulacją art. 84 ust. 2 tej ustawy za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania;

- świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

W związku z powyższym Sąd Rejonowy uznał, że podstawą żądania zwrotu pobranego zasiłku jest wykazanie, iż faktycznie wypłacone ubezpieczonemu świadczenie było świadczeniem nienależnym. To z kolei prowadzi do wniosku, że organ rentowy powinien dowieść zaistnienia przesłanek z cytowanego wyżej art. 84 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Rejonowy analizując uzasadnienie zaskarżonej decyzji w kontekście ustalonego stanu faktycznego uznał, że nie doszło w niniejszej sprawie do spełnienia żadnej z przesłanek przemawiających za uznaniem, iż wypłacone ubezpieczonemu świadczenie (zasiłek chorobowy) było świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 84 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Niewątpliwie zasiłek chorobowy nie został mu wypłacony na podstawie jakichkolwiek fałszywych dokumentów, nieprawdziwych zeznań, czy też w związku ze świadomym wprowadzaniem w błąd organu rentowego przez ubezpieczonego, co oznacza, że nie sposób uznać za spełnioną przesłankę z art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej. Ubezpieczony nie wprowadził również świadomie organu rentowego w błąd, bowiem w rzeczywistości był chory, a wystawione mu zwolnienie lekarskie nie budziło wątpliwości.

Dla przyjęcia, iż świadczenie było nienależne ustawa wymaga także, aby ubezpieczony pobierający to świadczenie był pouczony o braku prawa do jego pobierania. Dodać należy, że ciężar udowodnienia zaistnienia wskazanych przesłanek spoczywa na organie rentowym. O ile organ w treści uzasadnienia decyzji oraz w swym stanowisku wyrażonym w odpowiedzi na odwołanie przywołał okoliczności mające świadczyć o tym, iż ubezpieczony podjął pracę zarobkową w okresie zwolnienia lekarskiego, a więc okoliczności przemawiające za utratą przez niego prawa do zasiłku chorobowego, o tyle pominął kwestię pouczenia ubezpieczonego o utracie prawa do zasiłku w przypadku podjęcia zatrudnienia.

Sąd I instancji zaakcentował również, że w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy powołał obowiązujące regulacje prawne, natomiast nie wskazał okoliczności mających przemawiać za spełnieniem przesłanek z art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej, ograniczając się jedynie do wskazania, że w okresie od 1 grudnia 2012r. do 31 stycznia 2013r. ubezpieczony świadczył usługi na rzecz Wyższej Szkoły (...) w B.. W związku z powyższym świadczenia pobranego przez ubezpieczonego nie można uznać za świadczenie nienależnie pobrane, którego zwrotu może domagać się ZUS.

Dla potwierdzenia słuszności swego stanowiska Sąd Rejonowy zacytował stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 lutego 2014r. (sygn. akt I UK 331/13), w którym zostało wskazane, że: „artykuł 66 ust. 2 ustawy z 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa nie stanowi przepisu szczególnego w stosunku do art. 84 ust. 2 u.s.u.s. - w tym znaczeniu, że wyłącza stosowanie tego ostatniego przepisu do nienależnie pobranych świadczeń. Przepis art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej określa w szczególności sposób zasady potrącenia oraz egzekucji, nie wyłącza natomiast stosowania definicji nienależnie pobranych świadczeń, wynikającej z art. 84 ust. 2 u.s.u.s.”.

Podsumowując Sąd Rejonowy wskazał, że D. P. w trakcie przebywania na zwolnieniu lekarskim faktycznie wykonywał pracę zarobkową, co oznacza, że nie przysługiwało mu prawo do zasiłku chorobowego za okres od dnia 14 stycznia 2013r. do 11 lutego 2013r. Jednocześnie jednak organ rentowy nie udowodnił, że świadczenie pobrane przez ubezpieczonego było nienależnie pobrane, co uprawniałoby ZUS do zastosowania konstrukcji zobowiązania ubezpieczonego do zwrotu takiego świadczenia. Z tego względu zaskarżona decyzja została częściowo zmieniona poprzez uznanie, że D. P. nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 1.818,10 zł. W pozostałym zakresie odwołanie podlegało oddaleniu (wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie o sygn. akt VI U 467/15, k. 39, wraz z uzasadnieniem, k. 42 - 45).

Od wyroku Sądu Rejonowego apelację w dniu 23 maja 2016r. wniósł pełnomocnik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., zaskarżając go w części dotyczącej punktu pierwszego i zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, w wyniku czego Sąd Rejonowy błędnie ustalił, że ubezpieczony nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od 14 stycznia 2013 roku do 11 lutego 2015 roku;
2. naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2016 roku, poz. 372 ze zm.) i w konsekwencji uznanie, że ubezpieczony nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego.

Biorąc pod uwagę wskazane zarzuty pełnomocnik organu rentowego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie pierwszym poprzez oddalenie odwołania, a także o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu apelacji wskazał, że zaskarżoną decyzją Zakład odmówił D. P. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 14 stycznia 2013 roku do 11 lutego 2013 roku oraz zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 1.818,10 zł, ponieważ ubezpieczony w okresie orzeczonej niezdolności do pracy świadczył usługi w Wyższej Szkole (...) w B., wynikające z umowy zlecenia.

Sąd Rejonowy uznał, że niewątpliwie ubezpieczony w okresie niezdolności do pracy wykonywał pracę zarobkową na rzecz w/w podmiotu, osiągając z tego tytułu korzyść majątkową, jednocześnie stwierdził jednak, że nie doszło do spełnienia przesłanek przemawiających za uznaniem, że wypłacone ubezpieczonemu świadczenie było świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 84 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, gdyż ubezpieczony nie został pouczony o braku prawa do pobierania zasiłku chorobowego w sytuacji, w której świadczy pracę. W konsekwencji Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2016 roku zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że D. P. nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od 14 stycznia 2013 roku do 11 lutego 2013 roku wraz z odsetkami w łącznej kwocie 1.818,10 zł.

Organ rentowy nie zgodził się z zaskarżonym wyrokiem i wskazał, że z dyspozycji art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej wynika, że ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. W rozpatrywanej sprawie ubezpieczony w okresie orzeczonej niezdolności do pracy wykonywał pracę zawodową, co jest okolicznością bezsporną. W konsekwencji w świetle art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej powoduje to utratę prawa do zasiłku chorobowego. W wyroku z dnia 25 kwietnia 2013 roku (I UK 606/12) potwierdził to Sąd Najwyższy wskazując, że „za okres orzeczonej niezdolności do pracy, w czasie której ubezpieczony faktycznie wykonuje pracę zarobkową, nie przysługuje mu zasiłek, lecz wynagrodzenie”.

W ocenie organu rentowego, przyjęcie interpretacji dokonanej przez Sąd Rejonowy prowadziłyby do sytuacji braku możliwości zastosowania art. 17 ustawy zasiłkowej. Przepis ten byłby w zasadzie martwy, bowiem dokonując wypłat zasiłków chorobowych Zakład nie wydaje decyzji administracyjnych o przyznaniu prawa do zasiłku chorobowego, lecz wykonuje czynność faktyczną (dokonuje wypłaty na konto ubezpieczonego). W tym stanie rzeczy apelacja organu rentowego jest w pełni uzasadniona (apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie o sygn. akt VI U 467/15, k. 48 – 49).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. jako bezzasadna nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy przyjął ustalenia Sądu I instancji za własne i stwierdził, że w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy nie było możliwe dokonanie innych ustaleń, szczególnie iż w dużej części nie były one sporne. Organ rentowy w apelacji sformułował zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie

swobodnej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, w wyniku czego Sąd Rejonowy błędnie ustalił, że ubezpieczony nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od 14 stycznia 2013 roku do 11 lutego 2015 roku. Odnosząc się do powołanego zarzutu wskazać należy, iż ustalenie odnośnie braku obowiązku zwrotu przez D. P. zasiłku chorobowego nie było elementem ustaleń faktycznych, ale oceny prawnej. Wobec tego już choćby z tego względu zgłoszony zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. musiał być oceniony jako bezzasadny. Dodatkowo Sąd Okręgowy miał na względzie, że Zakład kwestionując sędziowską ocenę dowodów w rozpatrywanej sprawie, w uzasadnieniu apelacji w ogóle się do tej kwestii nie odniósł i nie uzasadnił z czego wynika przekonanie o dokonaniu przez Sąd I instancji dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów. Apelacja zawiera zatem jedynie ogólnie sformułowany w początkowej części zarzut naruszenia prawa procesowego odnoszący się do art. 233 k.p.c., bez pogłębionej oceny i analizy ustaleń Sądu Rejonowego, a zatem w tej części nie mogła podlegać uwzględnieniu.

Analizując kolejny zarzut Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dotyczący naruszenia art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, należy wskazać, iż – poza tym, że został sformułowany w apelacji – to w zasadzie nie został umotywowany. W uzasadnieniu apelacji pełnomocnik organu rentowego dokonał streszczenia zaskarżonej przez ubezpieczonego decyzji oraz wyroku, jaki wydał Sąd Rejonowy, a nadto zacytował treść wskazanego przepisu. Dopiero w końcowej części apelacji w dość lakonicznych wywodach powołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2013r. i wywiódł, że ubezpieczonemu jako osobie wykonującej pracę zarobkową w okresie orzeczonej niezdolności do pracy, nie przysługuje zasiłek chorobowy. Odnosząc się do tego należy wskazać, iż Sąd I instancji z zaprezentowanym stanowiskiem organu rentowego w pełni się zgodził, o czym świadczy rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2 wyroku i jego uzasadnienie. Sąd Rejonowy – tak jak Zakład – przyjął, że w myśl art. 17 ust. 1 w/w ustawy, D. P. nie miał prawa do zasiłku chorobowego za okres od 14 stycznia 2013 roku do 11 lutego 2013 roku, ponieważ wykonywał umowę cywilnoprawną na rzecz Wyższej Szkoły (...) w B.. Z tego względu sformułowanie w apelacji zarzutu naruszenia art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, nie mogło być skuteczne. Wydaje się, iż poprzez zarzut naruszenia wskazanego przepisu pełnomocnik Zakładu zmierzał do zakwestionowania tego, iż wedle Sądu Rejonowego ubezpieczony nie ma obowiązku zwrotu pobranego zasiłku chorobowego za okres od 14 stycznia 2013 roku do 11 lutego 2013 roku. Zwrot świadczenia następuje jednak nie w oparciu o art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r., ale na podstawie art. 66 ust. 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Pełnomocnik organu rentowego zarzutu naruszenia w/w przepisów nie sformułował, w zasadzie w ogóle w apelacji nie odniósł się do tych regulacji.

Sąd Okręgowy, analizując w/w regulacje i stanowisko zaprezentowane przez Sąd I instancji, ocenił, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu. Należy zaakcentować, że aby ocenić, czy ubezpieczony miał obowiązek zwrotu pobranego zasiłku chorobowego niezbędne jest rozróżnienie pomiędzy "świadczeniem nienależnie pobranym", o którym mowa w art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a "świadczeniem nienależnym". W orzecznictwie przyjmuje się powszechnie, że każde świadczenie nienależnie pobrane jest świadczeniem nienależnym, lecz nie każde świadczenie nienależne jest świadczeniem nienależnie pobranym.

W rozpatrywanej sprawie, w której Sąd I instancji przyjął, że pobrany przez D. P. zasiłek chorobowy jest świadczeniem nienależnym kluczowe było zatem ustalenie, czy świadczenie to zostało jednocześnie nienależnie pobrane. W prawie ubezpieczeń społecznych "świadczenie nienależnie pobrane" to nie tylko "świadczenie nienależne" (obiektywnie, np. wypłacane bez podstawy prawnej), ale także "nienależnie pobrane", a więc pobrane przez osobę, której można przypisać określone cechy dotyczące stanu świadomości (woli) lub określone działania (zaniechania). To jest właśnie podstawa rozróżnienia "świadczenia nienależnego" od "świadczenia nienależnie pobranego" (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2007 roku, I UK 90/07).

Sąd Rejonowy w przeciwieństwie do organu rentowego odnotował wskazaną wyżej różnicę pomiędzy świadczeniem nienależnym i nienależnie pobranym i dlatego zasadnie rozważał, czy w świetle art. 66 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. oraz art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998r., D. P. jest zobowiązany zwrócić nienależny zasiłek. Zdaniem

Sądu Okręgowego, wywody jakie w tym zakresie poczynił Sąd Rejonowy zasługują na pełną aprobatę, apelacja zaś nie podejmuje polemiki z tymi wywodami i nie przedstawia żadnych zarzutów w tym zakresie.

Zdaniem Sądu Okręgowego właściwe było oparcie się przez Sąd I instancji na przepisie art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, gdyż ani art. 17 ust. 1, ani art. 66 ust. 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, nie zawierają definicji świadczenia nienależnie pobranego i nie wskazują w jakich przypadkach świadczenie nienależne należy kwalifikować jako nienależnie pobrane. Odpowiedzi w tym zakresie udziela art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który w ustępie 2 określa, że za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

W rozpatrywanej sprawie, co słusznie zauważył Sąd Rejonowy, nie mamy do czynienia z przypadkiem, o którym mowa w art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej. Należy zatem rozważyć pobranie nienależnie przez ubezpieczonego zasiłku chorobowego w kontekście przesłanek z art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej. Ten przepis wyraźnie akcentuje pouczenie osoby pobierającej świadczenie o braku prawa do ich pobierania, a w rozpatrywanej sprawie nie zostało ono udzielone ubezpieczonemu. W apelacji organ rentowy tego braku pouczenia nie kwestionuje, a jedynie usprawiedliwia swe działanie tym, że w przypadku wypłaty zasiłku chorobowego nie następuje wydanie decyzji administracyjnej, a jedynie dokonanie czynności faktycznej. Zdaniem Sądu wskazywana okoliczność nie może stanowić wypełnienia dyspozycji art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej, ani nie daje podstaw do uznania, że aby żądać zwrotu zasiłku chorobowego, nie muszą być spełnione przesłanki określone w w/w przepisie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych winien wykazać, że one zaistniały, a tego nie uczynił.

W kontekście powyższych rozważań Sąd II instancji przyjął, iż prezentowana w apelacji argumentacja jest chybiona i nie może być podstawą jej uwzględnienia. Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie. Sąd Okręgowy zważył więc, że zaskarżone rozstrzygnięcie, w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, było prawidłowe. Na podstawie art. 385 k.p.c. apelacja jako bezzasadna podlegała więc oddaleniu.

SSO Marcin Graczyk SSO Anna Kozłowska – Czabańska SSO Agnieszka Stachurska

ZARZĄDZENIE

(...)

SSO Agnieszka Stachurska